# PROBUZENÝ EUTYCHOS

Původ materiálu
Tomáš Trusina (s použitím přípravy Petra Chlápka)
Pořadí v lekci
27

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU:

1.1. Světlo x tma - předškolní

Připravit dva nápisy (pro předškolní nachystejte obrázky) - SVĚTLO, TMA

Potom ukazujte dětem další slova či obrázky s různými tématy, ať je přiřadí ke tmě či ke světlu (např. pláč, radost, kamarád, samota, bez mámy,...). Nakonec přidejte i témata související s životem z evangelia (odpuštění, nenávist, Ježíš, křest, nevíra, fanatismus, věrnost,...)

1.2. Světlo x tma - Střední školní věk

Už jste zažili, že nešlo světlo? Kde se to stalo? Jak vám přitom bylo? Bylo potřeba vypravit se do tmy? A měli jste k tomu odvahu?

1.3. Teofilovské:

TEOFIL: Lukáši, zdá se mi, čím déle Pavel zvěstuje evangelium - tím víc je kolem něj TEMNOTY. Lidé proti němu osnují nepřátelství... Myslíš, že takový příběh může někoho POVZBUDIT?

LUKÁŠ: Já nechci povzbudit vyprávěním o tom, že jde všechno bez problémů. Ale chci ukázat, jak povzbuzuje VZKŘÍŠENÝ PÁN - i navzdor temným úkladům, ba dokonce ještě něčemu horšímu.

TEOFIL: No, to si tedy počkám.

2. Poznámky k textu a jeho katechetickému využití

20,1-5:

Po tříleté zastávce v Efezu se vydává apoštol dál - do Makedonie (Filipis, Tesalonika, Beroa) a do Řecka (Atény, Korint). Prochází sbory, ustavené za předchozí cesty a vrací se po vlastních stopách.

- pro cestu je příznačné slovo povzbuzení (v. 2). "Napomenutí a povzbuzení" najdeme v epištolách zhruba podle schématu: Přijali jste Krista, svobodu spásy, a já vám k tomu teď dodávám, co z té víry plyne, jak utváří a přetváří život společenství i jeho členů (viz též Sk 14, 22). Ve Skutcích jde především o to vytrvat tváří v tvář pomluvám a útokům nepřejícího okolí. Tak víře založeného společenství dává apoštol "dlouhý dech".

- Pavlovi průvodci - pocházejí ze sborů založených na první (Derbe) a druhé (Tesalonik, Beroa, Asie - Timoteus, Trofimus) cestě. Některá jména jsou jen ve Skutcích, jiná se Lukáš "dočetl" v Pavlových epištolách. Provázejí ho, aby ochránili apoštola před nebezpečím.

- úklady - provázejí dle Sk Pavla od začátku jeho působení (9,22-24 20,3.19 23,30). Je to zvláštní Lk slovo, neuslyšíme ho nikde jinde v NZ. Upozorňuje, že Pavlovi šlo při plnění jeho poslání o krk (i od souvěrců - tak jako např prorokům). Lukáš dosvědčuje - proti úkladům se bojuje přátelstvím, ochotou ručit za druhého, chránit ho, stát při něm.

- povzbuzující zastávka v Troadě (20,6-12)

- děj probíhá na cestě od Velikonoc k Letnicím (v.6 a 16). Pro Lk je důležité, jak se moc Kristova vzkříšení "vtěluje" do času, získává dějinný rozměr, působí ve společenství víry (viz Lk 24 - Ježíš jí s učedníky, láme chleba atd).

- vyprávění o ozvěnách velikonoc mají ve Sk legendární rysy - viz Sk 12 - vyvedení Petra; Sk 16 - osvobození Pavla a Silase ve Filipech, nyní vzkříšení Eutycha. Legenda je prostředek, jak dosvědčit, že předávané evangelium neztratilo nic ze své vysvobozující a životodárné moci.

- prvního (dne) - po sabatu (v 7) - shromáždění se děje v den Vzkříšeného Pána, zpřítomňuje si ho lámáním chleba.

- horní místnost - (srvn. 1Kr 17,19.23; 2Kr 4,29nn) je místnost modlitby, ale také místo poslední večeře, kde byla ustanovena nová bohoslužba, kde se naučili lámat a rozdělovat chléb ve jménu Ježíšově. Lk 22,12, Sk 1,13)

- motiv světla - hraje ve vyprávění důležitou roli. Místo shromáždění je "plné světla" - okolo houstne tma (Pavel mluví dlouho do noci). Ve chvíli nejhlubší tmy vypadne Eutychos "ze světla do tmy" - Pavel ho přivede živého - a káže až "do svítání".

- Eutychos znamená "Ten, který je na tom blaze, Blahoš". Jméno kontrastuje s tím co se mu stane. Nejprve sedí v okně, tedy přesně na rozhraní světla a hluboké tmy. Kolem Krista je světlo – jak je na tom ten, kdo odtud vypadl do tmy?

- Pavlova reakce - vyjde ven za chlapcem, skloní se nad něj (dosl. "přitiskl se na něj" Lk 15,20! jak otec ztraceného syna) – a konstatuje ne smrt, nýbrž život. Připomíná Elijáše, když křísí syna sareptské vdovy (1Kr 17,17nn), ale ještě víc se ozývá ono "Tento můj syn byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen." (Lk 15,24) Tato souvislost dovoluje vyprávět v alegorickém smyslu - nejde o úraz po vypadnutí z okna, ale o "vypadnutí" ze společenství. Pavlova reakce zpřítomňuje milosrdenství Otce.

- celý příběh se odehrává jako "ztělesněné kázání", kterým má být shromážděná církev "nesmírně povzbuzena/napomenuta k věrnosti" (v 12).

- život v povelikonoční době je život ve světle velikonočního obživujícího milosrdenství, které odebírá temnotě smrti její konečnost. A k tomu ještě, v řeči, která následuje potom (v. 26), apoštol Pavel vyjadřuje svoji starost o ty, kteří uvěřili („...mou vinou nikdo nezahyne... Dávejte pozor na sebe i na celé stádo...“).

## 3. FORMULACE TÉMATU

Světlo plaší tmu. Motiv světla, které přemáhá temnotu, můžeme užít jako průvodní celým vyprávěním. Temnotu úkladů zahání přátelská ochrana, temnotu pádu ven a ztracenosti světlo Kristova milosrdenství, temnotu úzkosti smrti moc Vzkříšení.

## 4. VYKLADAČSKÁ A KATECHETICKÁ ÚSKALÍ

- židé jako nepřátelé Pavla - Lukáš zná církev už z doby po rozchodu církve a synagogy, kdy ve vztahu mezi církví a synagogou převládala atmosféra plná napětí a pomluv. Křesťané z pohanů představovali pro Židy nejnepřijatelnější vrstvu. Úklady "od vlastních" ovšem provázely i např. proroka Jeremiáše.

Lukášovo líčení by nás nemělo vést k tomu, abychom zdroj křesťanských, církevních či sborových potíží hledali jen v nepřejícím okolí (tehdy židé, dnes ateisté, antiklerikálové, nebo muslimové). Už vůbec nejde o utvrzování antisemtiských předsudků - co žid to úkladník. Církev nesmí zapomínat, že pro Krista se úklady snášejí - nikoli z nich druzí (právem? - neprávem?) obviňují. A především, že i o křesťanech dávno platí, že vyrábějí vlastní mučedníky.

- dětem lze téma protivníků přiblížit jakožto nepřátelství od "fanatiků". Ten, kdo není ochotný o své víře sebekrticky přemýšlet, je pak ochotný druhé fyzicky zlikvidovat. Fanatici se najdou v každém náboženství a konfesi. Je to perverze víry, jako křesťany, evangelíky nás neopravňuje k žádné nadřazenosti.

- legendární rysy příběhu se pokusíme vyložit pomocí rozhovoru Lukáše a Teofila. Lukáš "zkouší" Teofila, zda si na Pavlově jednání vybaví "obživující momenty" starozákonního poselství a evangelia. Jako dobrý katecheta ho nechá, aby poselství příběhu spoluutvářel.

- s šířením evangelia není spojeno žádné hazardování s životy druhých (jako tomu bývá ve fanatismu ve všech různých podobách). To by bylo přímo proti evangeliu, proti kristovské péči o druhé. I když s vírou souvisí oběť, ochota nastavit pro Krista vlastní kůži (Pavel o kousek dál, ve v. 22n. říká: „...na mne čekají pouta a utrpení. Ale já nepřikládám svému životu žádnou jinou cenu, než abych dokončil svůj běh a splnil úkol, který jsem dostal od Pána Ježíše...“), nenakládáme na druhé bezstarostně riziko.

## 5. OSNOVY VYPRÁVĚNÍ

S mladšími se soustřeďte na shromáždění v Troadě. Se staršími rozvrhněte motiv temnoty a světla do celého příběhu. Jako motivaci můžete užít 1.2. (starší nechejte aktivně spolupracovat). Zařadíte-li i rozhovory Teofila s Lukášem, můžete přizvat další mluvčí z řad dětí, kteří budou číst či předvádět jejich vstupy.

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

I. Bohoslužby v místnosti plné světla

II. Chlapec, který usnul a vypadl

IIII. … a za kterým vyběhli ven

IV. Shledání všech při Večeři Páně

b) poznámky a osnova pro střední a starší školní věk:

I. Pavel a spolupracovníci na cestě - povzbuzují bratry a sestry

II. Pavla potkává nenávist, ale přátelé ho neopouštějí

III. Troada - bohoslužby v místnosti plné světla

IV. Místo dojemného rozloučení - neštěstí

V. Světlo vzkříšení prorazilo tmu smrti

VI. Veliké povzbuzení - Pavel nemluví do větru!

6. METODICKÉ POKYNY K PRACOVNÍMU LISTU ZDEŇKA ŠORMA

- hotovo, zařazuje SR

7. LITURGICKÝ RÁMEC (vstup, písně)

Vstup: Jak vzácný skvost je tvé milosrdenství, Bože! Lidé se utíkají do stínu tvých křídel. Osvěžují se tím nejtučnějším z tvého domu, z potoka svých rozkoší jim napít dáváš. U tebe je pramen žití, když ty jsi nám světlem, spatřujeme světlo. (Ž 36,8-10)

Písně: V sjití tomto pravme sobě (EZ 399); Vítězi k poctě zpívejme (EZD 667), Věčně krásný stvořiteli moří (S 489), Pane, dnešek je den chvály (EZ 442), Nás zavolal jsi, Pane (D 680), Do země se skrývá (D 662), V tobě je radost (BTS 25, D 649), Můj Pán všechny svolá (BTS 92, S 193), Svítá novej den

8. VYPRÁVĚNÍ A NÁPADY PRO PŘEŠKOLNÍ VĚK

Vyprávějte jen o shromáždění s Pavlem a Eutychem. Na závěr využijte píseň Vítězi k poctě zpívejme (EZD 667)

- motivace 1.1. (obrázky SVĚTLO x TMA)

Do té části, kde máte SVĚTLO, umístěte obrázek společenství z flanelografu a Pavla, který vypráví:

Když Pavel vyprávěl o Ježíši, všem svítilo světlo. Radovali se. Neměli strach. Dokonce i odpustili těm, kdo jim provedli něco zlého. Bohatí se kamarádili s chudými. A nebáli se, jak to bude bez Pavla.

Takhle to trvalo dlouho do noci. Venku byla hluboká tma - ale uvnitř, kolem stolu kde Pavel vyprávěl a lámal a rozdával chléb, bylo světlo.

(Můžete přidávat příslušné obrázky z flanelografu)

V širokém okně seděl kluk Blahoš. Celý den pomáhal mámě, a tak byl unavený.

(Do SVĚTLA přidejte obrázek Blahoše)

Ve shromáždění kolem Pavlových příběhů se mu moc líbilo. Ale jak byl unavený, usnul. Spadla mu hlava - a za chvíli - BÁC! - Blahoš vypadl z okna ven!

Někteří rozčileně křičeli: To je hlupák, proč seděl v okně! A jiní - No, tak Blahoš vypadl ven do tmy - tomu už není pomoci! Co teď? Už se nedá nic dělat!

(mezitím obrázek Blahoše přesuňte pod TMU)

Ale Pavel na nic nečekal. Seběhl po schodech dolů. Objal Blahoše jako milovaného syna. A volal: Nebojte se! Zdálo se vám, že je ztracený! Ale je v něm život!

(mezitím obrázek Blahoše přesuňte pod SVĚTLO)

Pavel přinesl v náručí Blahoše: Mysleli jste si, že skončil ve tmě? Ani náhodou. Blahoš patří sem - do světla kolem Ježíšových příběhů! Tak to chce náš Pán, Kristus!

Všem to udělalo radost. Někteří se možná i styděli, že chtěli nechat Blahoše ve tmě.

A pak všichni zpívali:

Proniká temnem světla svit, bázeň zahání víra!

Radujme se, veselme se, chválu vzdávejme!

9. VYPRÁVĚNÍ PRO STŘEDNÍ ŠKOLNÍ VĚK (to je to stávající - zkuste ho trochu krátit)

Jako motivace zvolte theofilovskou 1.3.

1. Dál do Makedonie a Řecka

(Lukáš vypráví)

Po třech letech v Efezu se Pavel vydal dál do Makedonie a Řecka. Pamatuješ si Teofile, v kterých městech už kázal? "..." (Makedonie: Filipis, Tesalonika, Beroa; Řecko: Atény, Korint)

TEOFIL: Je to důležité?

LUKÁŠ: To víš , že je, vždyť tam jsou dodneška naši bratři a sestry! Ty sbory - ve Filipis, Tesalonice, Beroji, Aténách, Korintně - prožívaly také svoje TEMNOTY. Nepřátelství a pomluvy nepřejících lidí. A tak bylo důležité, že je Pavel POVZBUDIL a NAPOMENUL: Když jste přijali Krista, prožíváte velkou radost . Nenechejte si ji vzít závistí, sobectvím, hádáním, ani nepřátelstvím těch, kdo křesťany v tomhle městě nechtějí. Jeho apoštolské SLOVO pro ně znamenalo v těch temnotách SVĚTLO

TEOFIL: Aha, tak proto ty tak rád čteš dopisy, které Pavel psal? Svítí ti z nich světlo?

LUKÁŠ: Svítí, a divil by ses, jak jasné.

2. Nepřátelství fanatiků a přátelství bratří

Ale na té cestě Pavel nepotkával jen křesťany ze sborů, které založil. Potkával tu také lidi, které si znepřátelil, když tu byl poprvé. Někteří z nich na něj nezapomněli - a taky nezapomněli svou nenávist vůči jeho kázání. Cítili se uraženi tím, že kázal o Ježíši - a rozhodli se, Pavel musí zmizet!

Lidem, kteří kvůli víře propadají nenávisti k druhým, říkáme fanatici. Pavel byl horlivý a věrný svědek Kristův. Dokázal snášet i utrpení. Ale nepropadl nenávisti. Nebyl fanatik.

Ale tihle fanatici se ho začali sledovat - a bylo jasné, chtějí se Pavla zbavit! Hrozí mu nebezpečí. Pavel se chtěl vracet lodí, ale místo toho se rozhodl - půjdu pěšky spolu s kupeckou karavanou. Tady mi nebezpečí nehrozí. Zbytek výpravy jel lodí a pak se s Pavlem potkali v

Malé Asii ve městě Troada. Dopadlo to dobře, nic se mu cestou nestalo.

TEOFIL: No to se mi líbí... že Pavel unikl nenávisti fanatiků...

LUKÁŠ:: Ale pro Pavla byla důležitější důvěra - i uprostřed nepřátelství je se mnou Vzkříšený Pán - vysvobozuje mne od strachu a zbytečných starostí. A víš, co ho o blízkosti Vzkříšeného Pána ujišťovalo?

TEOFIL: Nějaké zvláštní vidění? Světlo na nebi? Sen?

LUKÁŠ: Ne, něco docela jiného: Přátelé! Na té cestě se k němu přidávali přátelé z těch řeckých a maloasijských sborů! Řekli Pavlovi, my tě nenecháme samotného, my tě budem provázet a chránit!

Takhle se, Teofile, bojuje s fanatismem a nepřátelstvím: Postavíš za ohroženého přítele, jsi ochotný za něj ručit, chránit ho, stát při něm v jeho nesnázích. Takové přátelství, to je další světlo uprostřed temnoty

3. Světlo v shromáždění v Troadě

TEOFIL: No, to se mi líbí: Když žijeme ve sboru, scházíme se kolem slova proroků a apoštolů, tak nám svítí světlo. Ale co když z toho společenství někdo vypadne? Ztratí víru? Nebaví ho ty příběhy poslouchat? Naplní ho strach nebo pochynosti?... To se ocitne už napořád ve tmě? Víš, že to tak u nás ve sboru přece někteří říkají. Kdo odejde, ten už nemá nárok, ten je jak mrtvý, o toho se už náš Pán nezajímá...

LUKÁŠ: Já vím. Tak poslouchej, napíšu sem ještě jednu historku pro poučení všem takovým chytrákům:

Když se Pavel a jeho přátelé zase sešli, navštívili všichni shromáždění křesťanů v Troadě. Konalo se prvního dne po sobotě, v den Vzkříšeného Pána. Pěkně večer.

Když se všichni sešli po práci, měl Pavel kázání. Protože měl druhý den odjet, chtěl jim povědět všechno důležité. A tak se to jeho kázání protáhlo - až do půlnoci.

Bylo potřeba hodně světla, a tak neseděli na dvoře, ale nahoře v domě. Bylo to zvláštní. Všude kolem byla tma, jen v té místnosti, kde kázal Pavel, zářilo světlo.

Pavel kázal - a svítilo světlo. Doslova - i obrazně.

4. Blahošův spánek a pád

V tom shromáždění byl také nějaký mladík. Jmenoval se Blahoš (Eutychos), a někteří si z něj kvůli jeho jménu dělali legraci: Blahoš, ten se má jen blaze! Ten je pořád v pohodě!

Blahoš byl ten den unavený, a nebavilo ho poslouchat dlouhé Pavlovo vysvětlování. Nač si mají dát pozor, jak si mají co ve sboru zařídit. Seděl v okně, širokém, vyzděném, a říkal si: Tohle není nic pro mně. A usnul.

//pro starší a zkušenější

LUKÁŠ: Mimochodem Teofile - vzpomeneš si na nějaký příběh, kde si učedníci řeknou, "tohle není nic pro nás" - a usnou? "..."

TEOFIL: O Ježíšově modlitbě v Getsemanské zahradě? Ale to byl pěkný malér, že usnuli...!

LUKÁŠ: No, a tady došlo taky k maléru. //

Blahoš usnul - a vypadl z toho okna. Vypadl ze společenství kolem apoštola ven. Vypadl ze světla do hluboké černé tmy. Vypadl z velké výšky - a když za ním bratři vyběhli - vrátili se s hrozně smutnou zprávou. Tomu už nikdo nepomůže! Vypadl a zabil se!

Bratři a sestry z toho byli hrozně smutní. Jen někteří si v duchu říkali - jo, kdyby nespal a pěkně poslouchal Pavlovo kázání, určitě by se mu to nestalo!

TEOFIL: Přesně to si dokážu představit, kdo by to u nás říkal!

LUKÁŠ: Ale Pavel na ty řeči vůbec nedbal: A teď pozor Teofile, schválně kolik příběhů si představíš. Je to důležité, pozorně poslouchej:

5. Byl mrtev, ale je živ

Pavel sestoupil až dolů, k tomu vypadlému Blahošovi. Naklonil se nad něj - a úplně se k němu přitiskl ...

TEOFIL: Jako Eliáš - když prosil za chlapce na smrt nemocného - synka vdovy v Sareptě?

LUKÁŠ: A potom, potom ho objal, jak kdyby to byl jeho milovaný syn...

TEOFIL: Počkej, objetí... To mi připomíná... - příběh o ztraceném synu! Jak ho otec objal, když přišel zpátky domů!

LUKÁŠ: Správně. Takhle ho Pavel objal, na znamení, že nepatří smrti ani temnotám. Ale že patří světlu - životu - a do společenství Vzkříšeného Pána. A těm, kdo začali plni smutku naříkat, Pavel vyřídil: Nebuďte smutní nepropadejte panice, je v něm život! I když vypadl, patří zase mezi živé učedníky, mezi bratry a sestry!

6. Když pak Blahoše přivedli

Když Blahoše přivedli zpátky, všem to dodalo velikou naději. Slavili pak s Pavlem večeři Páně, poslouchali jeho kázání - a skončili, až když venku začal svítat novej den.

Takhle Pavel povzbudil sbor v Troadě. Když jim kázal, zářilo opravdové světlo. Jeho slovo ukázalo svou sílu. Toho, kdo vypadl ven, do tmy, vrátilo zpátky. K životu spolu s učedníky Vzkříšeného Pána. Uvěřili, že slovo o Kristu má takovouhle sílu: Zvedá ta kdo vypadli.

A když tohle zjistíš, Teofile, nejenže nevypadneš, ale třeba ani nebudeš usínat.

10. NÁMĚTY K ROZHOVORU

Víte, v kterých městech máme sestry a bratry my? Poblíž i dál v Evropě? "..." Kde se jim daří dobře, kde prožívají nějaké "temnoty"?

Dětí se můžeme zeptat na to, jestli si někdy psaly itinerář – zápisky z výletu. Co považovaly za důležité zaznamenat?

Co je to svobodné rozhodnutí?

Můžeme ze svého života odstranit všechny rizika? (Co se stane, když si řekneme: nebudeme jezdit auty, budeme jíst jen zdravě, dáme se očkovat proti chřipce...)

Když jedeme na evangelický tábor, znamená to, že se nemůže nikomu nic stát?

Když se stane něco zlého, hledáme, kdo za to může, nebo se snažíme jednat, pomoci?

Pomůže něco vyřešit obviňování?

11. A JEŠTĚ SE OHLÉDNĚTE...

Kam spadnou vaši posluchači, když usnou? A usínají? Dospělí, nebo i děti? Z čeho jsou unavené? A proč je to nebaví?

Kde myslíte, že zakoušejí víc světla? U vašeho vyprávění nebo doma u počítačových her? A co s tím zkusíte udělat?

Odkaz na pracovní list
27 Probuzený Eutychos
Odkaz na píseň
Bratry, sestry potkávám (SV105)
Věčně krásný Stvořiteli moří
Pane, dnešek je den chvály
Nás zavolal jsi, Pane, my proto přišli sem
Ostří jarních stébel zemi proráží
V tobě je radost (BTS25)
Můj Pán všechny svolá ráno, až se rozední
Vítězi k poctě zpívejme (EZ667)
V sjití tomto pravme sobě, jaká radost v Páně domě
Svítá novej den (SV316)
Cílová skupina
Školní
Předškolní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu - Skutky
Téma
Vzkříšení
Velikonoce
Společenství
Biblický odkaz (kat)
Skutky 20,1–12